

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 228

זבחים קי"ז-ק"כ / מנחות ב'-ה'

בס"ד, ט' תשרי תשס"ד

השבוע בגליון

♦ ארבע עבודות מקבילות בקרבן ובמנחה
♦ המסכת שלפנינו
♦ הקשר בין תפילת "מנחה" ל"מנחות"
♦ ממשקה ישראל, מן המותר לישראל - הכלל
♦ היסודי בהלכות קרבנות

♦ האם ניתן ללמוד מן הגורל שנערך עם
יונה הנביא
♦ ה"מנחות" לסוגיהן ואופן עבודתן

♦ אכילת קרבנות מחוץ לירושלים
♦ שני תנאים לאכילת קדשים
♦ הפלת גורל שיקבע מי יימסר לידי הרוצחים!
♦ מעלת הגורל נובעת מעריכתו ללא התערבות
אנוש

דבר העורך

כל נדרי

"אני רוצה להגיע ל'מאורות הדף היומי', ולספר על הדרשה ששמעתי לפני יותר מיובל שנים".
הוא הגיע. יהודי מבוגר, בעל ניב הונגרי-רוסי-אמריקאי, מן הסוג שרק אנשים שהתגלגלו ממדינה למדינה במלחמות העולם סיגלו לעצמם, מלא רגשות כריזמוניים ולחיים אדומות מהתלהבות.
"את הדרשה הזו", החל לספר בטון עולה, "שמעתי תקופה קצרה לאחר תום מלחמת העולם השנייה, ולמרבית התדהמה, אקטואליותה לא פגה, להיפך, היא החריפה והודגשה. בכל פעם שאני נזכר בדבריו, נדמה לי שעוד אמש שמעתי. אבל הוא כבר נלקח אל אבותיו זה עידן ועידנים, אך דבריו אינם מרפים ממני".

הוא פסק מדיבורו, הרצין קמעא ואמר, "אני הולך לספר לך סיפור מהיחזקאל! זה לא מצחיק", התחנן, "תשמע עד הסוף ותחליט מה לעשות עם זה".

היינו אז, אחרי המלחמה, לפני הימים הנוראים, קבוצה שמנתה עשרות בחורים בודדים, שונתרו לפליטה מגיא ההריגה. התאספנו במקום כל שהוא, ניקינו אותו לקראת הימים הנוראים, הבאנו כסאות, סידרנו ארון קודש, הברקנו את הריצפה, ומי מאיתנו שסבר כי התברך בקול ערב, החל לצחצח את גרונו כדי לעבור לפני התיבה. הכל היה מוכן, אבל הרגשנו שחסר לנו דבר מה. רב. דמות תורנית שתתפלל איתנו. הן אב לא היה לנו, וסב גם כן לא. בודדים היינו, וחשנו כערער בערבה. חבר שח כי קלט בזווית עינו יהודי בעל הדרת פנים שקוע בתלמודו בכל שעות היממה, ותוך זמן קצר התבשרנו כי הוא ניאות להשתתף עמנו בתפילות הימים הנוראים.

הוא היה טיפוס שתקן. בליל ראש השנה, כמו גם לפני התקיעות, הוא סירב לדרוש בפנינו. "אתם צדיקים, קדושים וטהורים, צחים כשלג וזכים כבדולח, אינכם זקוקים לי ולתוכחתי", היה מפטיר באהבה ומתכנס בתוך טליתו הגדולה. בדממת קודש לווינו אותו לאמירת "תשליך", הצטרפנו בדומיה לתפילתו החרישית, והאזנו לקולו הרוטט והרוגש למרגלות אגם רחב מימדים.
בליל יום הכיפורים, הרב "שלנו" התעטף בקיטל, הפשיל את טליתו על פניו, וניאות

דף קיב/ב קדשים קלים ומעשר שני לפנינו מן החומה
אכילת קרבנות מחוץ לירושלים

בגמרתנו מבואר, כי בשונה מקרבנות "קדשי קדשים", שיש לאוכלם בבית המקדש בלבד, ניתן לאכול "קדשים קלים" בכל חלקי ירושלים. לדעת בעל התוספות יום טוב, ייחודיותה של ירושלים לגבי אכילת "קדשים קלים", נובעת מן החומה שהקיפה את העיר והקנתה לה מעמד של "מחנה ישראל", שמצורעים אסורים להכנס אליו. לפיכך, הוא תמה, הלא היו בארץ ישראל ערים נוספות מוקפות חומה (עיי' כלים פרק א' משנה ז'), ומדוע גמרתנו ציינה את ירושלים בלבד. אין זאת, הוא מיישב, אלא משום שהערים הנוספות מוקפות החומה, רחוקות מירושלים, ולא ניתן להוציא ממנה אליהן "קדשים קלים" שנשחטו בה, משום שבשר היוצא מתחום אכילתו נפסל. לפיכך, ציינה גמרתנו את ירושלים בלבד.

אכילת לחמי תודה מחוץ לירושלים: בכל זאת, בעולם הישיבות לא ויתרו, חיפשו ותרזו אחר אפשרות לאכילת קדשים קלים מחוץ לירושלים ומצאו: על המביא קרבן תודה מוטל לאפות ארבעים חלות תודה. בעל הקרבן יכול להשאירם בעירו, לשחוט את קרבן התורה בירושלים, ולשוב לעירו מוקפת החומה כדי לאכול בה את החלות אשר הפכו ל"קדשים קלים"... שבה אם כן הקושיה לאיתנה, מדוע הזכירה המשנה את ירושלים בלבד [ועיי' בספר "זרע אברהם" ובספר "מקור ברוך" שהעלו אפשרויות נוספות שלא יהיה פסול יוצא].

אכן, בשם רבי חיים מבריסק זצ"ל מוסרים, כי מדברי הרמב"ם עולה שלא כדעת התוספות יום טוב, ולא כל עיר המוקפת חומה מוכשרת לאכילת "קדשים קלים". שהנה, כתב הרמב"ם (הל' ביאת מקדש הל' ח'), כי מצורע הנכנס לירושלים - לוקה, לא כן אם נכנס לעיר אחרת מוקפת חומה. הרי, שחומתה של ירושלים קידשתה, יותר משקידשו שאר החומות את עיריהן.

שני תנאים לאכילת קדשים: לא זו בלבד, אלא שמדברי רש"י (קיב/ב ד"ה "לפנים מן החומה") אף עולה, כי שני תנאים שונים נדרשים לאכילת "קדשים קלים". א. מחנה ישראל. ב. "ואכלת שם לפני ה'". מעתה, אף אם שאר הערים מוקפות החומה מחנה ישראל הנה, הרי אינן "לפני ה'", והעיר ירושלים בלבד עונה על הגדרה זו [הכרח לפרש כן לרש"י, משום שלדעתו, פסחים ס"ז,א, מצורע לוקה בכניסתו לכל מחנה ישראל, וכן דעת ר"ש בכלים פרק א' משנה ז']. (ספר "שלמי יוסף" עמ"ס זבחים ס"י ק"ז מאת הר"ר יצחק אהרן ולדמן).

דף קיט/ב ויפל להם גורל

הפלת גורל שיקבע מי יימסר לידי הרוצחים!

דינים רבים ולא מעט הלכות, תלויים בעריכת גורל. חלוקת הארץ לשבטים נעשתה על ידי גורל, בחירת שני שעירי יום הכיפורים, אחד לה' ואחד לעזאזל היתה גם היא בגורל, ואף את שבטים הזקנים משה רבינו בחר על ידי גורל.

לעילוי נשמת

הרה"ג ר' הלל

מדליה ז"ל

ב"ר שמריהו יהודה לייב ז"ל

נלב"ע י' תשרי תשל"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר צבי ארליך ז"ל

ב"ר אהרן ז"ל

נלב"ע י"ב תשרי תש"מ

ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצח ע"י בני ידידינו הר"ר טוביה ארליך ומשפ' שיחיו - אלקנה

לעילוי נשמת

הר"ר שלמה אלי

אוסלקה ז"ל

ב"ר שמואל ז"ל

נלב"ע ט' תשרי תשכ"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצח ע"י הר"ר שלמה לוי ומשפ' שיחיו - ת"א

הוא נשען לאחור, פלט אנחת רוחה והמשיך. אתה יודע, יש פתגם מפורסם, שהיום העמוס ביותר בשבוע הוא יום המחר. בזכות אותו מסר נפלא, ידעתי לנצל הזדמנויות יקרות

שנקרו בדרכי. אתה יודע, לפעמים יהודי מתרגש, לבו מתחמם לדבר מצווה, והוא מחליט, זהו זה, גם אני מצטרף. הגיע הזמן. אבל, אם הוא לא מתחיל מיד; באותו רגע, הוא עלול לשכוח לחלוטין מהחלטתו, ולהזכר בה בעצב כעבור מספר שנים.

"מאז אותם ימים", סיים איש שיחי וקם ממקומו, "חלפו עלי עשרות ימי כיפור, התפללתי 'כל נדרי' עם בעלי תפילה רבים, מול ארונו קודש מכל הסוגים. שמעתי שיחות, דרשות והרצאות רבות, אך זכר אותו 'כל נדרי', מול ארון הקודש המאולתר, והדרשה שלאחריו לא ימושו מליבי לעולם".

נפרדנו לשלום, ובטרם סגר את הדלת שאל בחשש:

- "נו, זה מתאים לדבר העורך?"

זה מתאים לכל יהודי.

דף קי"ח/ב בן פרט יוסף

בנות צעדה עלי שור

חז"ל דרשו מהפסוק, כי בימי המשכן, שהיה המעוין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה.

כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק, פקס: 03-570-67-93

בברכת התורה העורך

פנינים

בחלקו של יוסף, אכלו קדשים בכל מקום שנראה הימנו המשכן, אבל בבית המקדש שבירושלים הקדשים נאכלו בתוך החומה בלבד.

זהו, אמר ה"חידושי הרי"ם" זצ"ל, פירוש הפסוק (בראשית מט"ב) "בן פורת עלי עין" - אצל יוסף נתפשטה הקדושה עד למקום שהעין מגעת. אולם "בנות צעדה עלי שור" - אצל שאר השבטים, בני יעקב, הגיעה הקדושה עד החומה...

דף קיט/ב ויפל להם גורל

סיפורי הגורלות

הגאון רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל סיפר לתלמידיו, כי פעם התעורר ספק במשפחתו אם לנסוע למקום מסוים. הוא פתח חומש והפסוק שנפתח היה (שמות י"א) "לכו נא הגברים", התשובה היתה ברורה ("באר מרים").

ידוע גם כן על הגורל המפורסם בשם גורל הגר"א, שנמשך מפה לאוזן בין גדולי הדורות, וסיפורים רבים מסופרים אודותיו. הגר"א לאפיאן זצ"ל סיפר, כי לפני נסיעתו מליטא לאנגליה, הטיל את גורל הגר"א, כפי שקבלו מה"חפץ חיים" זצ"ל, בשאלה האם לנסוע או לא. כתשובה עלה הפסוק: (בראשית מ"ד) "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה".

בפני שאלה דומה עמד הגר"ז מברסק זצ"ל, בפרוץ מלחמת העולם השנייה. היה באפשרותו לעלות לארץ ישראל, או לחילופין להפליג לארצות הברית. הוא הטיל גורל הגר"א והפסוק שעלה היה (תהילים קד"ח) "יעלו הרים ירדו קעות אל מקום זה יסדת להם". מכאן למד, כי עליו לנסוע אל ארץ ישראל, המקום אשר בחר ה'. בדרכו לארץ ישראל הוא נסע לאודסה ומשם הפליג בים השחור אל תורכיה. בתורכיה הוא הטלטל ברכבת שטיפסה בהרים וירדה בעמקים, ואז התבטא ואמר, כי כעת הוא מבין גם את הרישא של הפסוק שעלה בגורל...

רבש"ע - **הדרן עלך מסכת זבחים!!!** בשנת תרפ"ט, בעת סיום מסכת זבחים בוניה, נשא רבי מאיר שפירא זצ"ל דברים אודות טבח בני הישיבה בעיר חברון, שאירע באותה עת, וכה אמר:

בסוף מסכת זבחים נאמר, "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה; מנוחה זו מנוחת ארון, נחלה זו נחלת עולמים". מנוחת הארון עוללת שלובת זרוע עם נחלת עולמים. מנוחת עולמים תבוא רק אחרי שנדאג גם למנוחת הארון. קרעים שאינם מתאחים נקרעים מידי יום בערי ישראל ויהודה שנחרבו. לא זכינו לבוא אל נחלת אבותינו. עת צרה ליעקב, כשנושא הארון גם אינם זוכים למנוחה. באובדן בחורי חמד אלו נשרפו עינים ספרי תורה, אותה תורה שהיו להאיר בה את חשכת העולם.

היום - המשיך בבכי רתת - אנו מסיימים את

הקרבת פוגמתו, כך גם מחשבות אלו בעת ביצוע אחת מארבע עבודת ה"מנחה", פוגמתה.

למרות ההקבלה בין ה"קמיצה" לשחיטה, חמורה הקמיצה בכך שכהנים בלבד רשאים לעשותה, לעומת השחיטה שניתנת לעשייה על ידי כל יהודי. קיים הבדל בולט נוסף בין זבחים למנחות, בעוד שבזבחים יש שהם "קדשי קדשים" הנאכלים על ידי הכהנים בעזרה בלבד, ויש שהם "קדשי קלים" הנאכלים גם על ידי ישראל, בירושלים, הרי שכל המנחות מוגדרות כ"קדשי קדשים" הנאכלות לכהנים בלבד, בעזרה.

המסכת שלפנינו

קיים דמיון רב בין שני הפרקים הראשונים של מסכת זבחים, לבין שני הפרקים הראשונים של מסכת מנחות, אלו ואלו עוסקים בפסול "שלא לשמה", בפסול "פיגול" ובשאר הפסולים. שני הפרקים הנוספים, ג' - ד', מתמקדים במקרים מסויימים, שבהם מספר מרכיבים תלויים זה בזה ומעכבים זה את זה, וכגון, כפי שבמנחות אי אפשר לשמן בלא סולת ואי אפשר לקומץ בלא לבונה, כך גם שני שעירי יום הכיפורים תלויים זה בזה, שאי אפשר לאחד בלא רעהו. כמו כן, שתי הפרשיות שבמזוזה תלויות זו בזו, התכלת מותנה בקיומו של הצבע הלבן שבציצית, ועוד ועוד. אגב כך, הגמרא עוסקת בענייני ספרי תורה, מזוזות וציצית, וכך, חמשה עשר דפים באמצע מסכת מנחות, מהווים את המקום העיקרי בתלמוד, שבו לובנו דיני סת"ם וציצית הדק היטב.

בפרקים ה'ו'-ז'-ח', נלמד על פרטי עשיית המנחות והקרבתן, ביניהם דיני מנחת העומר, דיני לחמי התודה, וענייני מצוות ספירת העומר. העיסוק בחומרים שמהם באים המנחות, כגון, הקמח, השמן והיין, ודיניו, נפתח בפרק ט', ופרק י' עוסק בכלים שבהם מקדשים את המנחות. נזכיר כאן, כי בספרי המשניות סדר הפרקים שונה, ופרק ו' שבגמרא - העוסק בענייני העומר ומנחתו - מופיע כפרק י' (ראה "מלאכת שלמה" על המשניות ריש פ"י). פרק י"א דן בשתי הלחם, בלחם הפנים ובצורתם, כמו גם בצורתו של השולחן שעמד בהיכל. פרקים י"ב-י"ג, עוסקים בהלכות נדרי קרבנות.

ה"מנחה" מאופיינת כקרבנו של העני, שאין ידו משגת להביא קרבן בהמה ואף לא קרבן מן העוף, לכך מתייחסת המשנה האחרונה של מסכת מנחות (קמ"א): "נאמר בעולת בהמה אשה ריח ניחוח ובעולת עוף אשה ריח ניחוח ובמנחה אשה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים".

הקשר בין תפילת "מנחה" ל"מנחות": יש המבארים, כי תפילה המנחה נקראת כן, משום שזמנה הוא בשעות אחר הצהריים, בעת שהשמש צועדת לעבר מקום מנוחתה, כביכול (תוי"ט ברכות פ"ד מ"א). אולם, יש מן הראשונים האומרים, כי זמן אחר הצהריים נקרא מנחה, משום שבשעות אלו היה זמן הקרבת מנחת התמיד של בין הערביים, ומכאן גם שם התפילה שזמנה באותה עת (תוס' בפסחים קז"א ד"ה סמוך, עיי"ש עוד שבזמן הקרבת המנחה נענה אליהו הנביא, והיא שעת רצון, וראה גם ספר השרשים לרד"ק ערך מנח).

דף ה/א ממשקה ישראל מן המותר לישראל

ממשקה ישראל, מן המותר לישראל - הכלל היסודי בהלכות קרבנות

בסוגייתנו אנו מתוודעים לכלל יסוד בידי קרבנות: "ממשקה ישראל - מן המותר לישראל". כלל זה נלמד מן הפסוק (יחזקאל מה/טו) "ושה אחת מן הצאן מן המאיתים **ממשקה ישראל** למנחה ולעולה ולשלמים לכפר עליהם", ולפיו, אין להקריב קרבנות ממאכלים שאינם ראויים לאכילת ישראל. לפיכך, בהמה "טריפה", אינה ראויה להקרבה, שהרי היא אסורה באכילה, וכן שאר מאכלים האסורים. במאמר הבא נעסוק בחקירה מהותית ומעניינת על גדרו של כלל זה, ובמספר השלכות הנובעות ממנה.

מאחר שהכלל "ממשקה ישראל" מבוסס על השוואה בין המזבח לישראל - כל הראוי לישראל ראוי למזבח, ושאינו ראוי לישראל אינו ראוי למזבח - חקרו האחרונים (עיי' "נאות יעקב" סי' ח' ו"קהילות יעקב" בסוגייתנו), מה טיבה של השוואה זו, ושתי אפשרויות בדבר. מצד אחד ניתן להבין, כי אין זה ראוי שאדם יקריב על המזבח מאכל שהוא בעצמו אינו אוכל אותו. מאידך, ניתן לפרש, שאותו שורש וטעם אשר מחמתו התורה אסרה מאכל מסוים לישראל, הוא הטעם והסיבה שאין להקריבו לפני ה'. על ההבדל העמוק שבין שני ההסברים, נוכל ללמוד מדינו של יין תרומה, כלהלן.

יין תרומה: נחלקו הראשונים (זבחים פ"ב), אם יין תרומה, המותר לכהנים בלבד, נחשב כ"משקה ישראל" וניתן להקריבו על המזבח. לדעת רש"י (ד"ה "מנחות ונסכים"), אין להקריבו על המזבח, שכן, אף על פי שישן זה מותר לכהנים, הוא אינו נחשב "משקה ישראל", שהרי אינו מותר לכל ישראל. ואילו בעלי התוספות (ד"ה "מן המדומע") תמהים, מדוע אינו נחשב "משקה ישראל" אחר שהוא מותר לכהנים.

בספר "מנחת אברהם" (שיעורי הגר"א"נ גרבוז שליט"א) מובא, כי ניתן לתלות את מחלוקת

מסכת זבחים. אוי! די לנו בזבחים! אנו מעוניינים לסיים את הזבחים! חפצים אנו לפתוח במנחות - מנחות הארון ומנחות עולמים!...

דף ב/א כל המנחות

מנחה - כגוף בלא נשמה

דבר פלאי ומעניין מופיע בכתבי תלמידיו הגר"ח מוואלין זצ"ל בשם רבם: **התפילה** דומה לקרבן תמיד. מקובלנו, כי "תפילה בלא כוונה כגוף בלא נשמה". הכוונה היא לכך, שתפילה בלא כוונה אין לה מעלת קרבן מן החי, שהוא בעל נשמה, אלא מעלת מנחה שהיא "גוף בלא נשמה".... (תוספת מעשה רב י"ב, כתר ראש כ"ב ביאורי רבינו חיים מוואלין קס"ג).

דף ב/א מנחת חוטא... לשמן ושלא לשמן

עבירה לשם עבירה

מעשה בפקוק מתחכם שאמר לאדמו"ר מסוקולוב זצ"ל: "חזיל אמרו שאין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב. ל"כולו זכאי" אי אפשר לי לתרום מאומה. דואג אני להיות "כולו חייב" ועל ידי כך לקרב את הגאולה....

חיד אלו הרבי וענה לו: אינך משיג את מטרתך.

תמה הלה, מדוע, מה עוד עלי לכוון?

השיב הרבי, מאחר שהנך עובר עבירות "לשמה", לשם קירוב הגאולה, שוב אינך תורם די לדור ש"כולו חייב".... ("חסידים מספרים").

דף ד/א אם לא יגיד ונשא עונו

לא יגיד

מי שיכול למחות ואינו מוחה - נתפס בעוון אלו שלא מיחה בידם (שבת נד/ב). רמז לדבר בפסוק (ויקרא ה/א) "אם לוא יגיד ונשא עונו", "אם לא יגיד", היינו, ימחה, אזי "ונשא עונו", הוא יאלץ לשאת עליו את עוון החוטא. לא לחינם כתבה תורה "לוא יגיד" ב"ואור" וב"למד", ללמדך, שלעיתים אכן אין למחות, שהרי מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע... ("גילגלי זהב").

דף ה/א ואם גילה על אחד משלשתן יצא

מספיק שלוש פעמים

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, נכח בסעודת אירוסין. החתן עמד ונשא דברי תורה שנסבו על דברי הגמרא הללו העוסקים בתגלחת נזיר ושאפשר גלח על אחד משלושת קרבנותיו, והמסובים הפסיקו את דבריו בשירה, כנהוג, פעם ופעמיים. **כשנשנה** הדבר **בשלישית**, הושיב הגר"י אברמסקי את החתן במקומו באומרו כהמשך לדרשתו: "אם גילה על אחד משלשתן - יצא".... (פניני רבינו יחזקאל בי-כ"א).

רש"י ובעלי התוספות בחקירה שלפנינו. אם "משקה ישראל" היינו, שאין ראוי לאדם להקריב מאכל שהוא אינו אוכלו, מובנת היטב שיטת רש"י, שאין זה ראוי שהישראל יקריב יין תרומה אשר הוא אינו רשאי לשתות. מאידך, אם "משקה ישראל" היינו, שהסיבה אשר בעטייה נאסר המאכל לישראל, היא האוסרת את המאכל גם למזבח, במקרה דנן, שהתרומה אסורה לישראל אך מותרת לכהנים, אין כל הגיון לומר שאותה סיבה אשר מונעת מהישראל לאכול את התרומה תמנע את הקרבתה על המזבח, וכי המזבח פחות קדוש ומורס מן הכהנים הרשאים לאוכלו? [ועיי"ש עוד שביאר בשם האחרונים ביאור נפלא שהאמוראים חולין צ/ב נחלקו בסברא זו]. מכאן ואילך, נעסוק בשתי הוכחות, כל אחת לצד אחר של החקירה.

ניסוח במים מגולים: כידוע, חז"ל (משנה תרומות פ"ח משנה ד', ו', רמב"ם הל' רוצח ושמירת הנפש) אסרו על שתיית מים מגולים מפני הסכנה, שמא שתה מהם נחש והטיל בהם את ארסו. כאשר נבקש לבדוק אם יש לאסור מים אלו לניסוח המים מדין "משקה ישראל", נמצא, כי אם הכלל "משקה ישראל" קובע, שאין להקריב על המזבח מאכל שהמקריב אינו אוכלו, הרי שאין להקריב מים מגולים, אולם, אם בכלל "משקה ישראל" נאמר, כי הסיבה שבעטייה המאכל נאסר לישראל היא האוסרתו גם למזבח, לא ניתן לאסור מים מגולים לניסוח המים מדין "משקה ישראל", שהרי סיבת האיסור היא הסכנה, שאינה שייכת כלל לגבי המזבח.

והנה, במשנה (סוכה מח/ב) מבואר, כי אין לנסך על גבי המזבח במים מגולים, והירושלמי (שם פ"ד הל' ז') מבאר, כי איסור זה נובע מן הכלל "משקה ישראל"! הרי לנו, כי איסור "משקה ישראל" יסודו בכך שאין זה ראוי לאדם להקריב דבר שהוא אינו רשאי לאוכלו. [אכן, האחרונים (עיי' שו"ת "עין יצחק" או"ח סי' כ"ד) מדגישים, כי רש"י ובעלי התוספות (סוכה שם) נימקו בסיבה אחרת את האיסור לנסך מים מגולים על גבי המזבח, משום שלדעתם אין באיסור "משקה ישראל" כדי לפסול ניסוח מים מגולים על המזבח].

הקרבת קרבנות על ידי אדם הראשון ובניו: האחרונים עוסקים בהוכחה נוספת, מאדם הראשון ומקין והבל אשר הקריבו קרבנות לפני ה'. כידוע, עד לאחר יציאת נח מן התיבה, לא הותרה אכילת בשר כלל (סנהדרין נט/ב). מעתה, אם איסור "משקה ישראל" הוא משום שאין ראוי לאדם להקריב דבר שהוא אינו רשאי לאוכלו, כיצד הם הקריבו קרבנות? הרי לנו, כי מקורו של דין "משקה ישראל" הוא בכך, שמחמת הטעם והסיבה שבגינה נאסר המאכל לישראל, הוא נאסר גם למזבח, ומאחר שבשר לא נאסר לישראל, כי אם לבני נח, אדם הראשון ובניו, היו רשאים להקריב בהמות.

הוכחה זו נדחתה במספר אופנים, להלן שניים מהם. בעל "העונג יו"ט" (בהקדמה, בהגה"ה) מבאר, כי אין לתחום את איסור אכילת הבשר עד ימי נח, כאיסור אכילה רגיל, אלא, שעד ליציאת נח מן התיבה, הקב"ה אסר על בני האדם להרוג בעלי חיים לצורך אכילתם - אין יציר הקב"ה רשאי להרוג ולאכול את יצירו האחר. מעתה, אין הבשר נחשב כמאכל גרוע לאדם הראשון, אלא אדרבה, סוג מאכל שהוא, אדם הראשון אינו ראוי לאוכלו, אך ודאי שראוי להקריבו לפני ה'... ואילו בספר "פרדס יוסף" (בראשית ח/כ) מובא, כי דין "משקה ישראל" לא נאמר כלל לבני נח, אלא לישראל בלבד. [ועיי' "כלי חמדה" בראשית אות ג', ועיי' "מרגליות היס" סנהדרין שם].

[עיי' ב"מנחת חינוך", מצוה רצ"ט אות כ"א-כ"ב, שצידד שכל מאכל שאסור מדרבנן, פסול מדאורייתא לעלות על המזבח, מדין "משקה ישראל", ועיי"ש שהניח דבר זה בצ"ע ולכאורה, היינו, משום שנוקט כצד א'].

לעילוי נשמת

הר"ר **מרדכי אריה**

סבר (שינפלד) ז"ל

בי"ר משה ז"ל נלב"ע ט' תשרי תשנ"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **טויבע חיה קנופף** ע"ה

בי"ר חנוך העניך ז"ל

נלב"ע י"א תשרי תשנ"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **קארימה צורף** ז"ל

בת מזלי ויחיא ז"ל

נלב"ע ב' תשרי תש"ס

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנה ר' אפיוס צורף שיחיו - שילה

בשורה טובה ללומדי הדף היומי
גבאי בתי הכנסת ומגידי השיעורים

בימים אלו יוצאים לאור הגמרות המפוארות מסכת **מנחות** בהוצאת **"מאורות הדף היומי"**

הפארוק האולקו באהיר אסכולא
לומדי הדף היומי

לפרטים והרשמה נא לפנות למשרדי "מאורות הדף היומי" טל. 03-6164725

הרשם בהקדם

נקודות הפצה בחו"ל

ארצות הברית: ניתן לקבל את הגליון "מאורות הדף היומי" בעברית או באנגלית מידי שבוע בדואר לפרטים בטל. 718-253-6218 ניו ג'רסי: מרש' פרי 201-871-5850

לוס אנג'לס: הר"ר שמואל לוינגר 818-5098880

אנטוורפן: יחזקאל אברס 416000-8700 (0)44+

מנצ'סטר: שמואל קאהן 0797440254

קנדה מונטריאלי: הר"ר שמואל צבי לקס 514-2744160

טורונטו: הר"ר דניאל קאהן 416-182-3848

ארגנטינה: הר"ר מרדכי באבעק 5411-4862-9313

אוסטרליה: הר"ר יחזקאל בראון 613-95300217

ברזיל: הר"ר יהושע פסטרניק 011-30513955

ונצואלה: הר"ר סעדיה שוקרון 552-66-25 (0058212)

מבטיק: הרב שאול מלאה 251-02-46 (0052555)

צרפת: הר"ר יהודה בוכינגר 333-88140301

שווייץ: הר"ר רפאל מוסבכר 014620030